

Boeren gezonder

Robert Verheij

Van oudsher heeft het platteland een gezond imago. Het leven op het platteland is idyllisch, minder gejaagd. Er is rustgevende natuur, terwijl de gezondheidszorg er (in ons land) minstens zo goed is als in de steden. Het fenomeen zorgboerderij is hiervoor illustratief: van boeren word je beter. De laatste jaren heeft de agrarische sector het echter moeilijker dan ooit. Varkenspest (1997), mond- en klauwzeer (2001) en vogelpest (2003) hebben de laatste jaren toegeslagen. Lage prijzen en knellende regelgeving dragen ook al niet bij aan een vrolijke stemming. Veel boeren hebben het gevoel dat ze door de maatschappij gezien worden als milieuvervuilende dierenkwellers. Berichten over met name psychische problemen onder boeren verschijnen dan ook met regelmaat in de media.

Boeren gezonder

In de *tabel* vergelijken we de gezondheidsproblemen waar zelfstandige boeren mee bij de huisarts komen met die van de rest van de werkende bevolking (15 tot 65 jaar). Bij boeren kwamen in 1987 (Eerste Nationale Studie) acute somatische klachten, infecties, chronische ziekten en psychische aandoeningen minder vaak voor dan bij de rest van de werkende bevolking. Tenminste, ze gingen er minder vaak mee naar de huisarts.

In 2001 (Tweede Nationale Studie) hadden boeren nog steeds een gezondheidsvoorsprong. Uitzondering op deze regel vormden de trauma's, waar boeren in 2001 verhoudingsgewijs vaker mee naar de huisarts gingen dan in 1987.

Psychische problemen taboe?

Vooral psychische aandoeningen komen onder de boeren bevolking minder voor, zowel in 1987 als in 2001. Of het hier altijd om 'echte' verschillen in morbiditeit gaat, valt te betwijfelen. Misschien zijn boeren met name bij psychische problemen minder geneigd om de dokter te raadplegen. Over psychische problemen merkte een woordvoerder van een vereniging voor christelijke

boeren onlangs op: 'Daar zit nog steeds een taboe op, merken wij. We organiseren tegenwoordig huiskamerbijeenkomsten en dan blijkt dat mensen al jarenlang met problemen rondlopen. Er is veel stil leed onder de boerengezinnen.'

Survival of the fittest?

Tussen 1987 en 2001 werden boerenbedrijven geplaagd door varkenspest (1997) en mond- en klauwzeer (2001). Desondanks hadden zij in 2001 nog steeds een gezondheidsvoorsprong, zo lijkt het. De vraag is of het in 2001 nog om dezelfde boeren gaat als in 1987. Er kan goed sprake zijn van 'natuurlijke' selectie: zij die ziek werden, stopten met boeren.

Foto: Herman Wouters/Hollandse Hoogte

De hier beschreven analyses zijn uitgevoerd met LINH-gegevens in het kader van de tweede Nationale Studie naar ziekten en verrichtingen in de huisartspraktijk (2001; www.nivel.nl/nationalestudie). LINH is een project van NIVEL, WOK, LHV, en NHG. Voor meer informatie over LINH en de hier beschreven gegevens kunt u terecht op de website (www.linh.nl). Reacties naar info@linh.nl.

Tabel Verschillen in het vóórkomen van categorieën van aandoeningen bij boeren, in vergelijking met de totale werkende bevolking (15-65 jaar) in 1987 en 2001

	1987		2001	
	OR†	95%-BI	OR†	95%-BI
Acute somatische aandoeningen	0,70	0,61 - 0,81	0,83	0,72 - 0,96
Trauma's	0,94	0,77 - 1,14	1,34	1,02 - 1,76
Infecties	0,75	0,65 - 0,86	0,89	0,74 - 1,07
Chronische ziekten	0,80	0,72 - 0,90	0,83	0,72 - 0,97
Tumoren	0,75	0,45 - 1,25	0,89	0,53 - 1,48
Angst voor ziekten	0,57	0,21 - 1,53	0,92	0,46 - 1,85
Psychische aandoeningen	0,66	0,53 - 0,84	0,68	0,49 - 0,95
Sociale problemen	0,86	0,57 - 1,31	0,64	0,32 - 1,29

* Gegevens afkomstig van de contactregistratie van huisartsen (1987 en 2001). In 1987 telde de werkende patiëntenpopulatie 99.966 personen; in 2001 119.842. Het aandeel van de agrarische sector hierin was respectievelijk 2359 en 1834 personen. Gegevens zijn gecorrigeerd voor verschillen in samenstelling van de groepen naar leeftijd en geslacht.

† Een oddsratio groter dan 1 duidt op een grotere kans dat een aandoening bij een boer voorkomt, een oddsratio kleiner dan 1 duidt op een kleinere kans.